

ORUŽJE ZA MASOVNO UNIŠTENJE

Život svakog čovjeka je jedinstven, neponovljiv, važan i iznad svega neprocjenjiv. Je li uistinu tako?

Svjesni smo činjenice da je oružje za masovno uništenje najrazornija vrsta oružja i zbog svojih karakteristika predstavlja realnu opasnost za cijelo čovječanstvo. Nadamo se stoga da ćemo zajednički uspjeti otkloniti nastale prijetnje i u konačnici ipak zaustaviti ratove kako bismo živjeli život bez straha od nuklearnog rata i oružja za masovno uništenje

mr.sc. **Donata Strbat**,
mag. iur.

U DANAŠNJE vrijeme, u vrijeme nesigurnosti življenja mnogo puta smo se našli u situaciji kako strepimo zbog sukoba nuklearnih sila i globalnog razaranja. Svjedoci smo i nedavnog sukoba Indije i Pakistana gdje se cijeli svijet našao doslovno na rubu nuklearnog rata. I kada je bilo najnapetije stigla je vijest da je u zadnji trenutak velesila Amerika zaustavila sukob. Odahnuli smo.

Sada se nižu i druga ratna žarišta u svijetu. Najduži ratni sukob onaj je između Rusije i Ukrajine i nažalost još uvijek traje unatoč naporima Europe, Amerike i ostatka svijeta da se taj sukob konačno završi te prestanu ubijanja ljudi i razaranja gradova i sela duž Ukrajine. Tu također postoji realna opasnost nuklearnog rata budući da ne prestaju "zveckanja" nuklearnim oružjem ruskih vojnih snaga. Problematično je još uvijek i na području Gaze gdje traju sukobi između Izraela i Palestine. Odmotava se klupko i saznavamo da su većina pobrojanih država nuklearne sile, pa i Iran kojem je u cilju da se završi sukob Izraela i Palestine, ali ako se isti umiješa prijeti opasnost za sukobom većih razmjera na Bliskom istoku, od kojeg također strepimo. I kada čujemo za

Nuklearno razoružanje i sprečavanje širenja oružja za masovno uništenje u RH

Suzbijanje širenja oružja za masovno uništenje i sustava njegove isporuke u vrhu je prioriteta sigurnosne politike RH i predstavlja odgovor na globalne sigurnosne prijetnje. Republika Hrvatska nema, niti razvija oružje za masovno uništenje, a zakonodavni i institucionalni okvir koji se odnosi na suzbijanje širenja oružja za masovno uništenje, robe dvojne namjene i sustava njihove isporuke u potpunosti je uređen. Republika Hrvatska aktivno sudjeluje u provedbi svih najvažnijih međunarodnih ugovora iz tog područja kao i međunarodnih inicijativa, a što je neophodno za uspješno sprječavanje širenja oružja za masovno uništenje. Vezano uz sprječavanje nuklearnog terorizma, Republika Hrvatska sudjeluje u dva projekta Globalne inicijative za borbu protiv nuklearnog terorizma (GICNT), a to su Globalna arhitektura za nuklearnu detekciju te Projekt zaštite granica (Second Line of Defence).

U svrhu poboljšanja sustava kontrole suzbijanja širenja oružja za masovno uništenje, Vlada Republike Hrvatske donijela je 10. siječnja 2013. Nacionalnu strategiju za suzbijanje širenja oružja za masovno uništenje i Akcijski plan.

potencijalna žarišta Tajvan-Kina zaiskrilo je na trenutak i na relaciji Sjeverna i Južna Koreja. Sva ta događanja svakodnevno pratimo kroz medije, čitamo ili gledamo na televiziji. I što nam preostaje nego da kao vjernici procijedimo kroz zube "Bože spasi nas".

Svjedoci smo da Ustavi mnogih zemalja kao i međunarodni dokumenti kazuju da je život svakog čovjeka jedinstven, neponovljiv, važan, iznad svega, neprocjenjiv. Je li uistinu tako?

Oružje za masovno uništenje

Weapon of mass destruction ili oružje koje može ubiti veliki broj ljudi te prouzročiti veliku štetu gradovima, prirodi i biosferi, termin je najčešće korišten za nekoliko tipova oružja. U prvom redu to su nuklearno oružje, biološko oružje, kemijsko oružje i prljava bomba.

Oružje za masovno uništenje najrazornija je vrsta oružja i zbog svojih karakteristika predstavlja realnu opasnost za cijelo čovječanstvo jer pitanje njegove pravne uređenosti još nije u potpunosti riješeno. Za razliku od biološkog i kemijskog koje je uređeno međunarodnim ugovorima, nuklearno oružje donedavno nije bilo zabranjeno pravilom međunarodnog prava. U vezi potonjeg, čak i Međunarodni sud u svom Savjetodavnom mišljenju iz 1996. nije mogao zauzeti definitivni stav o pitanju je li prijetnja uporabom ili sama uporaba nuklearnog oružja u okolnostima samoobrane protivna pravilima međunarodnog humanitarnog prava. U periodu od 25 godina pravo oružanih sukoba kao segment međunarodnog prava doživljavalo je brojne promjene koje su nastupile kao posljedica nastojanja međunarodne zajednice da uspostavi konkretan pravni

okvir kojim bi se reducirala i ograničila upotreba takvog oružja. Recentna prekretnica dogodila se 2021. godine kada je na snagu stupio novi Ugovor o zabrani nuklearnog oružja. Iako se na prvu čini kako bi taj Ugovor, uz proglašene bezatomske zone i zabranjene nuklearne pokuse, mogao zaokružiti pravnu regulaciju oružja za masovno uništenje, "zveckanja" nuklearnim oružjem tijekom ruske invazije na Ukrajinu otvaraju pitanje hodamo li ponovno po rubu novog nuklearnog rata.

Teroristički napadi

Posljedice eventualnog terorističkog napada oružjem za masovno uništenje imale bi uništavajući učinak, kako u gospodarskom tako u psihološkom smislu. Mogućnost da terorističke skupine upotrijebe oružje za masovno uništenje predstavlja realnu opasnost koja bi imala katastrofalne posljedice.

Glavni direktor Organizacije za zabranu kemijskog oružja (OPCW) Ahmet Üzümcü kazao je da se ta međunarodna organizacija sve više usmjerava u napore kako spriječiti da "nedržavni akteri" dođu do opasnog kemijskog oružja što bi dovelo do kemijskog terorizma. Uz to, OPCW surađuje s mnogim državama koje imaju isti cilj i proučava pravne aspekte koji bi mogli pomoći u sprječavanju takvih napada.

Odluke

U suzbijanju širenja oružja za masovno uništenje ističe se Odluka ZVSP 2017/809, o provedbi Rezolucije Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda 1540 (2004), o suzbijanju širenja oružja za masovno uništenje i načinima njegove isporuke.

U skladu sa Strategijom EU-a iz 2003. za sprječavanje širenja oružja za masovno uništenje Odluka podupire provedbu Rezolucije vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda 1540.

Nastavlja se na slične odluke donesene 2006., 2008. i 2013. i osmišljena je radi sprečavanja, zadržavanja, zaustavljanja i, ako je moguće, uklanjanja programa oružja za masovno uništenje (OMU) diljem svijeta. Od početaka 2003. godine osnovni principi strategije uključuju:

- jačanje međunarodnih mehanizama za poticanje neširenja i poboljšanje sustava potvrđivanja povrede pravila utvrđenih u multilateralnim ugovorima;

Je li Tesla ubijen zbog prvog oružja za masovno uništenje ?!

Tijelo Nikole Tesle je navodno kremirano, u što sumnja prof. dr. Velimir Abramović, jer se to ne radi s umovima kakav je bio Tesla. Ovako započinje tekst u članku objavljenom u Večernjem listu dana 21. siječnja 2018., autorice Anđelke Mustapić.

Premda je prema relevantnoj anketi kanadskih akademika, s mogućnošću izbora od 1 do 10, Nikola Tesla proglašen najznačajnijim čovjekom u povijesti ljudske civilizacije, što znači, ispred čovjeka koji je otkrio vatru i onoga koji je otkrio kotač, a po svemu što nam je ostavio, kao pronalazač (termin koji je jedino prihvaćao za sebe, tj. svoj rad), najvećim dobrotvorom svih vremena, njegov je život pun eksplozivnih rupa, kakve su, primjerice, stvarale "loptaste munje", koje je eksperimentalno dobio i u praksi pokazao, poigravajući se njima, a nitko ih poslije njega ne uspijeva ponoviti, i danas se nakon više od osam desetljeća od njegove smrti postavlja pitanje: je li Nikola Tesla umro prirodnom smrću ili je ubijen?

U članku autorice Marcele Bratović, objavljenom 17. siječnja 2012., u online članku 24sata, piše da "Navodni svjedok eksperimenta u projektu Rainbow tvrdi kako je Teslu ubio Hitlerov najposposniji zapovjednik specijalnih jedinica jer je znanstvenik znao previše".

Nikola Tesla umro je 7. siječnja 1943. godine u New Yorku, ali ne prirodnom smrću, kako je dosad bilo poznato javnosti. To tvrdi Alfred Bielek, navodni svjedok eksperimenta u projektu Rainbow. Cilj SAD-a bio je iskoristiti Tesline teorije i stvoriti mornaricu, koja bi, zahvaljujući pomicanju u vremenu i prostoru, bila 'nevidljiva' za radare. Na tom su projektu od 1933. radili Nikola Tesla, Albert Einstein i John von Neumann. Do 1940. posao je tekao prema planu, ali s vremenom su se Tesla i Von Neumann počeli razilaziti u mišljenju. Tesla je upozoravao na moguću opasnost eksperimenta za zdravlje i život posade te je zahtijevao da brod bude prazan. Povukao se iz projekta. Preminuo je desetak mjeseci poslije, a Bielek tvrdi da ga je ubio Hitlerov najposposniji zapovjednik specijalnih jedinica Otto Skorzeny. I Skorzeny je u memoarima naveo kako je Teslu ugušio jastukom te da je u SAD putovao podmornicom".

- promicanje regionalno i međunarodno stabilnog okruženja jačanjem programa promicanja razoružanja i uključivanje cilja neširenja u sve političke, diplomatske i gospodarske aktivnosti EU-a;
- blisku suradnju s ključnim partnerima kao što su SAD ili NATO i pomoć zemljama koje nisu članice EU-a.

EU je 2008. donio Nove smjernice za djelovanje u odnosu na širenje OMU-a. One su osmišljene kako bi strategija iz 2003. bila učinkovitija, primjerice, podizanjem svijesti u znanstvenim, akademskim i financijskim ustanovama i razvojem mjera sprečavanja prijenosa znanja o OMU-ovima pogrešnim stranama. Njima se naglašava važnost Strategije iz 2003. i načela koja određuju djelovanje EU-a (učinkoviti multilateralizam, sprječavanje i međunarodna suradnja) kao i njihova uloga u pružanju pomoći u provedbi Rezolucije Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda 1540.

Rezolucije Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda 1540 obvezuju svoje potpisnike da se bilo kojim sredstvima suzdrže potpomagati nedržavne subjekte u sljedećem: razvoju, stjecanju, proizvodnji, posjedovanju, prijevozu i prijenosu ili uporabi nuklearnog, kemijskog ili

biološkog oružja i sustavima njegove isporuke.

U 2011. Vijeće sigurnosti donijelo je Rezoluciju UN-a 1977., koja ponovno potvrđuje da širenje nuklearnog, kemijskog i biološkog oružja i sustava njegove isporuke predstavlja prijetnju međunarodnom miru i sigurnosti. Mandat Odbora 1540 produljen je do 2021., a njegova je uloga aktivno se uključiti s državama i relevantnim međunarodnim, regionalnim i podregionalnim organizacijama u promicanju razmjene iskustava, stečenih znanja i učinkovite prakse, u područjima obuhvaćenima UNSCR-om 1540.

U Odluci se navodi potpora EU-a, u skladu sa strategijom o OMU-u, u cilju promicanja uloge Vijeća sigurnosti UN-a i jačanja njegove stručnosti u suočavanju s izazovima širenja. U praksi, ta se potpora sastoji od podregionalnih radionica, posjeta zemljama, sastanaka, događanja, obuka i odnosa s javnošću. Ured UN-a za poslove naoružanja odgovoran je za tehničku provedbu projekata, prema potrebi u suradnji s Organizacijom za europsku sigurnost i suradnju Organizacijom za europsku sigurnost i suradnju, Afričkom unijom, Organizacijom američkih država i Ligom arapskih država. ■